

DIDACHE - NAUKA DWUNASTU APOSTOŁÓW

Nauka Pana, którą dwunastu Apostołów przekazało narodom.

Dwie drogi

I.

1. Dwie są drogi, jedna droga życia, a druga śmierci – i wielka jest różnica między nimi. **2.** Oto droga życia: Przede wszystkim będziesz miłował Boga, który cię stworzył, następnie zaś bliźniego twego jak siebie samego, a czego nie chcesz, by ktoś ci robił, tego wszystkiego i ty także nie rób drugiemu. **3.** A oto czego uczą nas te słowa: Błogosławcie tych, którzy was przeklinają i módlcie się za waszych nieprzyjaciół, poście za wszystkich przesladowców. Jakaż to zasługa, jeśli miłujecie tych, którzy was miłują? Czyż i poganie tego nie czynią? Wy natomiast miłujcie tych, którzy was nienawidzą, a nie będziecie mieć nieprzyjaciół. **4.** Powstrzymuj się od umysłowych i cielesnych pożądań. Jeśli cię ktoś uderzy w prawy policzek, nadstaw mu i drugi, a będziesz doskonały. Zmusza cię kto, żeby iść z nim tysiąc kroków, idź z nim dwa tysiące. Zabiera ci ktoś twoją szatę, daj mu i płaszcz. Bierze ci ktoś coś twój, nie żądaj zwrotu, bo żądać go nie możesz. **5.** Daj każdemu, kto cię prosi i zwrotu się nie domagaj, ponieważ Ojciec chce, żebyśmy z wszystkimi dzielili się naszymi własnymi darami.. Szczęśliwy ten, kto daje według przykazania, gdyż nic mu nie można zarzucić. Biada temu, kto bierze! Jeśli bowiem bierze dlatego, że potrzebuje, nic mu nie można zarzucić; jeśli jednak nie potrzebuje, zda sprawę z tego, dlaczego wziął i po co. Wsadzony do ciemnicy, odpowie za wszystkie swoje czyny i nie wyjdzie stamtąd, aż ostatni grosz zwróci. **6.** Powiedziano jednak jeszcze na ten temat: "Niech twoja jałmużna przesiąknie potem rąk twoich, aż będziesz wiedział, komu dajesz".

II.

1. A oto dalsze zalecenia nauki: **2.** Nie zabijaj, nie cudzołóż, nie uwodź młodych chłopców, nie uprawiaj rozpusty, nie kradnij, nie zajmuj się magią ani czarami, nie zabijaj dzieci przez poronienie ani nie przyprawiaj ich o śmierć już po urodzeniu, nie pożądaj własności twego bliźniego. **3.** Nie przysięgaj fałszywie, nie składaj fałszywego świadectwa, nie złorzecz, nie pamiętaj uraz. **4.** Nie bądź nieszczerzy w myślach ani w słowie, gdyż nieszczerłość jest pułapką śmierci. **5.** Niech twe słowa nie będą ani kłamliwe, ani próżne, lecz odpowiadające czynom. **6.** Nie bądź chciwy ani zachłanny, ani obłudny, ani niegodziwy, ani zarozumiały. Nie snuj złych zamysłów przeciw bliźniemu twemu. **7.** Nie miej w nienawiści żadnego człowieka, lecz jednych napominaj, módl się za nich, a innych jeszcze kochaj ponad własne życie.

III.

1. Dziecko moje, stróż od wszystkiego, co złe i wszystkiego, co do zła jest podobne. **2.** Nie unos się gniewem, bo gniew prowadzi do mordy. Nie bądź zazdrosny, ani kłótniwy, ani popędliwy, gdyż z tego wszystkiego dochodzi do zabójstw. **3.** Dziecko moje, nie poddawaj się namiętnościom, namiętność bowiem wiedzie do rozpusty. Unikaj słów nieprzyzwoitych i spojrzeń bezwstydných, bo z tego wszystkiego rodzi się cudzołóstwo. **4.** Dziecko moje, nie zajmuj się wróżbami, ponieważ to skłania do bałwochwalstwa, ani zaklęciami, ani astrologią, ani oczyszczeniami, nie patrz na to ani nie słuchaj takich rzeczy, wszystko to bowiem daje początek bałwochwalstwu. **5.** Dziecko moje, nie bądź kłamcą, bo kłamstwo wiedzie do kradzieży, nie bądź też chciwy ani goniący za próżną sławą, gdyż wszystko to staje się przyczyną nieuczciwości. **6.** Dziecko moje, nie krytykuj, to bowiem prowadzi do obmowy, nie bądź zbyt pewny siebie ani nieżycziwy, ponieważ z tego

wszystkiego rodzi się oszczerstwo. **7.** Ty natomiast bądź cichy, gdyż cisi posiadają w dziedzictwo ziemię. **8.** Bądź cierpliwy, miłosierny, życzliwy, spokojny, dobry, pomnij zawsze z bojaźnią na słowa, które słyszałeś. **9.** Nie wynoś się i nie pozwalaj swej duszy na zuchwalstwo. Niechaj twoja dusza nie wiąże się z pysznymi, lecz przebywa wśród sprawiedliwych i pokornych. **10.** Wszystko, co cię spotyka, przyjmuj jako dobre, wiedząc że nic się nie dzieje bez Boga.

IV.

1. Dziecko moje, o tym, kto głosi ci słowo Boże, pamiętaj dniem i nocą i czcij go, jak samego Pana, bo gdziekolwiek jest głoszone panowanie Jego, tam jest i Pan. **2.** Szukaj codziennie towarzystwa świętych, abyś mógł znaleźć oparcie w ich słowach. **3.** Nie powoduj rozłamów, lecz staraj się godzić walczących. Sądź sprawiedliwie i nie miej względu na osoby, gdy trzeba karcić błędy. **4.** Nie trwóż się rozważając, czy stanie się tak, czy inaczej. **5.** Nie wyciągaj rąk do brania i nie cofaj ich, gdy sam masz dawać. **6.** Jeśli coś masz dzięki pracy rąk twoich, oddaj to na okup twoich grzechów. **7.** Nie wahaj się dawać, a gdy dasz, nie narzekaj, przekonasz się bowiem kiedyś, kto cię [za wszystko] hojnie wynagrodzi. **8.** Nie odwracaj się od potrzebującego, lecz dziel się wszystkim z bratem twoim, a nie mów, że jest to twoja własność, jeśli bowiem macie wspólny udział w nieśmiertelności, tym bardziej powinniście go mieć w dobrach doczesnych. **9.** Nie trzymaj twojej ręki z dala od syna lub córki twojej, lecz już od dzieciństwa ucz ich bojaźni Bożej. **10.** Niewolnikowi twemu lub niewolnicy, pokładającej nadzieję w tym samym Bogu, nie dawaj nigdy poleceń ze złością, aby nie przestali bać się Boga, który jest nad nimi i nad nami. Nie przychodzi On powoływać ludzi według zewnętrznych pozorów, lecz przychodzi do tych, którzy ducha już przygotował. **11.** A wy, niewolnicy, bądźcie poddani waszym panom niby wizerunkom Boga, z szacunkiem i należną bojaźnią. **12.** W zgromadzeniu będziesz wyznawał swe błędy i nie pójdziesz na modlitwę z nieczystym sumieniem. Taka jest droga życia.

V.

1. A oto droga śmierci: przede wszystkim jest ona zła i pełna przekleństwa: mordy, cudzołóstwa, pożądania, rozpusty, kradzieże, bałwochwalstwo, magia, czary, rabunki, fałszywe świadectwa, obłuda, nieszczerłość, przebiegłość, pycha, niegodziwość, zuchwałość, chciwość, bezwstyd w mowie, zazdrość, bezczelność, duma, chełpliwość, zanik wszelkiej bojaźni. **2.** Prześladowcy ludzi prawych, wrogowie prawdy, miłośnicy kłamstwa, nieświadomi nagrody, jaką otrzyma sprawiedliwość, nie idą za dobrem ani za sądem sprawiedliwym, czujni nie na dobro, ale na zło. Obca im jest łagodność i cierpliwość. Kochają marność, gonią za zyskiem, nie mają litości dla ubogich, obojętnie przechodzą koło udręczonych, nie znają swego Stwórcy. Mordercy dzieci, niszczą przez poronienie to, co Bóg powołał do życia. Odtrącający tych, co nie mają, gnębiciele ciemionych, obrońcy bogaczy, a niesprawiedliwi sędziowie biedaków, są to grzesznicy w złym zatwardziali. Trzymajcie się, dzieci, z dala od nich wszystkich!

VI.

1. Bacz, by ktoś nie sprowadził cię z drogi tej nauki, gdyż taki człowiek uczy cię inaczej niż bóg tego chce. **2.** Jeśli możesz w całości nieść jarzmo Pana, będziesz doskonały; jeśli nie możesz, czyń, co możesz. **3.** Co do pożywienia, weź na siebie tyle, ile zdołasz, lecz powstrzymuj się bezwzględnie od ofiar składanych bożkom, jest to bowiem kult bogów martwych.

VII.

1. Co do chrztu, to udzielajcie go w taki oto sposób: Powtórzywszy najpierw wszystko powyższe, chrzczycie w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego w wodzie żywej. **2.** Jeśli nie masz wody żywej, chrzczij w innej, jeśli nie możesz w zimnej, chrzczij w ciepłej. **3.** Jeśli brak ci jednej, i drugiej, polej głowę trzy razy wodą w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. **4.** Przed chrztem powinni pościć i chrzczony, i udzielający chrztu, a także inni, jeśli mogą. Temu zaś, kto ma być chrzczony, przykaż, by pościł przez dzień lub dwa dni przedtem.

Post i modlitwa

VIII.

1. Nie zachowujcie postu w tym samym czasie, co obłudnicy. Oni bowiem poszczą w poniedziałek i czwartek, wy natomiast poście w środę i piątek. **2.** Ani nie módlcie się jak obłudnicy, lecz jak polecił Pan w swojej ewangelii, tak się módlcie:

Ojcze nasz, któryś jest w niebie,
Święć się imię twoje,
Przyjdź królestwo twoje,
Bądź wola Twoja jako w niebie tak i na ziemi.
Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj
I odpuść nam nasze winy,
Tak jak i my odpuszczamy naszym winowajcom;
I nie dopuść, abyśmy ulegli pokusie,
Ale zachowaj nas od złego,
Bo twoja jest moc i chwała na wieki,

3. Módlcie się w ten sposób trzy razy na dzień.

Eucharystia

IX.

1. Co do Eucharystii, składajcie dziękczynienie w taki oto sposób:

2. Najpierw przy kielichu:

Dziękuję Ci, Ojcze Nasz,
Za świętą winorośl daida, sługi Twego,
Którą objawiłeś nam przez Jezusa, sługę Twego.
Tobie chwała na wieki!

3. Następnie przy łamaniu chleba:

Dziękujemy Ci, Ojcze nasz,
Za życie i za poznanie,
Które objawiłeś nam przez Jezusa, sługę Twego.
Tobie chwała na wieki!

4. Jak ten chleb łamany, rozrzucony po górach,
Został w jedno zebrany,
Tak niech Kościół Twój aż po najdalsze krańce ziemi

Zbierze się w jednym królestwie Twoim,
Bo Twoja jest chwała i moc przez Jezusa Chrystusa na wieki!

5. Niech nikt nie je ani nie pije z waszej Eucharystii oprócz tych, co zostali ochrzczeni w imię Pana, gdyż to właśnie miał Pan na myśli mówiąc: "Nie dawajcie psom tego, co święte".

X.

1. A gdy się już nasycicie, składajcie dziękczynienie w taki oto sposób:

2. Dziękuję Ci, Ojczy Święty,
Za święte Imię Twoje,
Które z woli twojej zamieszkało w sercach naszych,
I za poznanie, i za wiarę, i za nieśmiertelność,
Które objawiłeś nam przez Jezusa, sługę Twego,
Tobie chwała na wieki!

3. Ty, Panie wszechmogący,
Stworzyłeś wszystko dla Imienia Twego,
Dałeś ludziom pokarm i napój, aby ciesząc się nim, Tobie dziękowali.
Nam zaś dałeś w swej łaskawości duchowy pokarm i napój, i
Życie wieczne przez Jezusa, sługę Twego.

4. Nade wszystko dziękujemy Ci za wielką potęgę Twoją.
Tobie chwała na wieki!

5. Pomnij, Panie, na Kościół Twój, i wybaw go od zła wszelkiego,
I uczyni doskonałym w miłości Twojej.
I zgromadź go z czterech stron świata, uświęcony,
W królestwie Twoim, które przygotowałeś dla niego,
Bo Twoja jest moc i chwała na wieki!

6. Niechaj przyjdzie łaska i przeminie świat!
Hosanna Bogu Dawidowemu!
Kto święty, niech podejdzie,
Kto nim nie jest, niech czyni pokutę!
Marana tha.
Amen.

7. Prorokom zaś pozwólcie odprawiać dziękczynienie, jak długo zechcą.

Życie wspólne

XI.

1. Jeśliby ktoś przyszedł i nauczał was wszystkiego tego, co zostało wyżej powiedziane, przyjmijcie go. **2.** Jeśli jednak ów nauczający zmieni coś i zacznie wyklądać inną naukę po to, żeby burzyć, nie słuchajcie go, jeśli natomiast czynić to będzie po to, żeby pomnażać sprawiedliwość i poznanie Pana, przyjmijcie go jak Pana naszego. **3.** W sprawie zaś apostołów i proroków zgodnie z poleceniem Ewangelii postępujcie w taki oto sposób: **4.** Każdego apostoła, który do was przychodzi, przyjmijcie jak samego Pana. **5.** Nie zostanie on u was jednak dłużej niż dzień jeden,

a gdyby zaszła potrzeba, jeszcze i drugi. Jeśli zostanie trzy dni, jest to fałszywy prorok. **6.** Gdy ów apostoł będzie odchodził, dajcie mu tylko chleba na drogę: jeśli zażąda pieniędzy, jest to fałszywy prorok. **7.** Nie wystawiajcie na próbę żadnego proroka, który mówi pod natchnieniem Ducha, bo każdy grzech może być odpuszczony, lecz ten grzech odpuszczony nie będzie. **8.** Nie każdy, kto mówi pod natchnieniem Ducha, jest prorokiem. Jest nim tylko wtedy, gdy żyje na sposób Pana. Tak więc po sposobie życia można poznać proroka prawdziwego i fałszywego. **9.** Każdy prorok, który pod natchnieniem Ducha każe zastawić stół, nie będzie jadł z niego, inaczej jest to fałszywy prorok. **10.** Każdy prorok, który naucza prawdy, jeśli nie postępuje tak, jak uczy, jest to fałszywy prorok. **11.** Każdy jednak prorok wypróbowany, wiarygodny, który chcąc wyrazić tajemnice Kościoła w świecie postępuje [w sposób niezwykły], lecz nie uczy innych, żeby czynili to, co on czyni, nie będzie przez was sądzony. Jego sprawę sam Bóg osądzi. W podobny bowiem sposób postępowali także dawni prorocy. **12.** Kto zaś wam powie pod natchnieniem Ducha: daj mi pieniędzy albo czegokolwiek innego, nie słuchajcie go. Jeśliby jednak prosił was w sprawie kogoś drugiego, kto znajduje się w potrzebie, niechaj nikt go nie sądzi!

XII.

1. Przyjmujcie każdego, kto przychodzi w imię Pana. Później wypróbujecie go i poznacie, potraficie bowiem odróżnić prawą rękę od lewej. **2.** Jeśli przybysz jest tylko przejazdem, pomóżcie mu, na ile was stać, a niech nie zostanie u was dłużej niż dwa lub trzy dni, gdy konieczne. **3.** Jeśli zaś chce u was osiąść, a ma jakiś zawód, niech pracuje by się wyżywić. **4.** Jeśli natomiast nie ma żadnego zawodu, zadbajcie rozsądnie o to, by chrześcijanin nie żył pośród was w bezczynności. **5.** Gdyby zaś nie chciał tego czynić, znaczyłoby to, że kupczy tylko Chrystusem. Strzeżcie się takich ludzi!

XIII.

1. Każdy prawdziwy prorok, który chciałby u was osiąść, "wart jest swojej strawy". **2.** Podobnie i prawdziwy nauczyciel także jest wart jak "robotnik swojej strawy". **3.** Tak więc weźmiesz pierwociny z całego soku z prasy winnej i z wszelkiego ziarna z klepiska, jak również z bydła i z owiec, a dasz je prorokom. Oni bowiem są waszymi arcykapłanami. **4.** Jeśli zaś nie macie proroka, dajcie ubogim. **5.** Jeśli pieczesz chleb, weź z niego pierwociny i daj według przykazania. **6.** Podobnie kiedy otwierasz dzban wina albo oliwy, weź z niego pierwociny i daj prorokom. **7.** Z twoich pieniędzy, z ubrania i z wszystkiego, co posiadasz, weź pierwociny, jakie byś sam uznał za stosowne, i daj według przykazania.

XIV.

1. W dniu Pana, w niedzielę, gromadźcie się razem, by łamać chleb i składać dziękczynienie, a wyznawajcie ponadto wasze grzechy, aby ofiara wasza była czysta. **2.** Niechaj nikt, kto ma jakiś spór ze swoim bratem, dopóki się nie pogodzą, nie bierze udziału w tym zgromadzeniu, aby nie została skalana wasza ofiara. **3.** Oto bowiem słowa Pana: "Na każdym miejscu i w każdym czasie składać mi będą ofiarę czystą, ponieważ jestem królem wielkim, mówi Pan, a imię moje budzi podziw między narodami".

XV.

1. Wybierzcie zatem sobie biskupów i diakonów godnych Pana, ludzi cichych, spokojnych, bezinteresownych, wiarygodnych i wypróbowanych. Oni bowiem pełnią u was także posługę proroków i nauczycieli. **2.** Nie gardźcie więc nimi, gdyż należy im się wśród was to samo poważanie, co prorokom i nauczycielom. **3.** Karćcie się wzajemnie nie w gniewie, lecz w pokoju, jak znajdujecie to w Ewangelii, a jeśli ktoś drugiego obrazi, niechaj nikt z nim nie mówi, niech nie

usłyszysz od was ani słowa, dopóki nie odprawi pokuty. **4.** W waszych zaś modlitwach, jałmużnach i wszystkich waszych uczynkach stosujcie się do tego, co znajdujecie w Ewangelii Pana naszego.

Marana tha!

XVI.

1. Czuwajcie nad życiem waszym! Niechaj pochodnie wasze nie gasną, nie rozluźniajcie pasów na biodrach waszych, lecz bądźcie gotowi, nie znacie bowiem godziny, w której Pan nasz przyjdzie. **2.** Gromadźcie się często razem, by szukać tego, co służy duszom waszym, gdyż cały czas waszej wiary na nic wam się nie przyda, jeśli nie staniecie się doskonali w ostatniej godzinie. **3.** W dniach ostatnich bowiem będą mnożyć się fałszywi prorocy i gorszyciele, owce zmienia się w wilki, a miłość zmieni się w nienawiść. **4.** W miarę narastania nieprawości ludzie będą się nawzajem nienawidzić, prześladować i zdradzać, a wtedy zwodziciel świata pojawi się jako Syn Boży i będzie czynił znaki i cuda. Cała ziemia zostanie wydana w jego ręce i będzie popełniał niegodziwości, jakie nigdy się jeszcze nie działy od samego początku wieków. **5.** Wówczas to ludzkość wejdzie w ogień próby, a wielu się załamie i zginie, lecz ci, co wytrwają w wierze, zostaną zbawieni przez Tego właśnie, który stał się [za nas] przekleństwem. **6.** A wtedy ukażą się znaki prawdy: najpierw znak niebios otwartych, potem znak dźwięku trąby i jako trzeci znak, zmartwychwstanie umarłych. **7.** Nie wszystkich wprowadzie, lecz jak powiedziano: "Przyjdzie Pan, a z Nim wszyscy święci". Wówczas to ujrzy świat pana przychodzącego na obłokach niebieskich...